

CAPITOLUL 10

PRUDENȚA BANCARĂ

10.1 Măsuri de prudență bancară

10.1.1 *Introducere*

10.1.2 *Supravegherea on-site și off-site*

10.2 Norme de prudență bancară aplicate în România

10.3 Sistemul de rating CAAMPL – prezentare generală

10.3.1 *Caracterizarea componentelor care stau la baza determinării rating-ului compus*

10.1 Măsuri de prudență bancară

10.1.1 Introducere

Controlul prudential are ca obiectiv împiedicarea manifestării riscurilor interne și externe la nivelul unei instituții de credit, precum și evitarea propagării acestora.

La nivel microeconomic, controlul prudential constă în gestionarea internă a activității, avându-se în vedere evoluția constrângerilor care se exercită din exterior, respectiv modificările cadrului de desfășurare a activității sau redefinirea regulilor prudenciale la nivel național sau internațional.

Controlul intern corespunde autocontrolului prin care se poate ameliora nivelul rezultatelor financiare și raportul dintre costuri și randament. Un control intern eficient constituie un instrument de gestiune indispensabil bunei funcționări a instituțiilor de credit și completează în mod necesar măsurile prudenciale.

Nu există, teoretic, nici un sistem sau vreo schemă optimă pentru procesul de reglementare și supraveghere al instituțiilor de credit. În realitate, aceste sisteme de reglementare diferă considerabil de la țară, la țară. Pe lângă diferențele în structura politică, cei mai importanți factori care motivează diferențele în încercările de abordare a supravegherii includ complexitatea generală și nivelul de dezvoltare a sistemului financiar, mărimea și concentrarea instituțiilor de credit, relativa deschidere a sistemului financiar, natura și întinderea publicării pozițiilor financiare ale băncilor, precum și disponibilitatea resurselor umane și tehnice pentru reglementare și supraveghere.

Totuși, un cadru implicit pentru reglementarea și supravegherea bancară poate fi găsit în “*Core Principles pentru o supraveghere eficientă*” emis de Comitetul pentru supraveghere bancară de la Basel. Cadrul cuprinde 4 seturi de măsuri, distincte și totuși complementare, și anume:

- ✱ măsuri legale și instituționale referitoare la formularea și implementarea politicii publice, respectând sectorul financiar, și, în particular, sistemul bancar;

- * măsuri regulatorii privind formularea legilor, a politicilor, prescripțiilor, ghidurilor sau directivelor aplicabile instituțiilor de credit (cerințele de capital, ghidurile de management al riscurilor, înregistrările contabile și provizioanele);
- * măsuri de supraveghere cu respectarea implementării regulamentelor de supraveghere și monitorizării aplicării lor;
- * măsuri de siguranță ce asigură un cadru pentru manevrarea dificultăților de natura lichidității și solvabilității ce pot afecta instituțiile de credit individuale sau sistemul bancar ca întreg, sau pentru împărțirea pierderilor financiare ce pot apare (exemplu: scheme de asigurare a depozitelor).

Referitor la măsurile luate de supraveghere, Core Principles descriu ceea ce poate fi numit „leagănul spre mormânt”, abordare ce acoperă autorizarea băncilor individuale, desfășurarea procesului de supraveghere și mecanismele de luare a unor măsuri de corecție în cazul instituțiilor care nu îndeplinesc cerințele regulamentare sau cele prudențiale (ultimele incluzând și metode de redresare pentru instituții care se confruntă cu pierderi serioase sau lipsuri și posibila reactivare prin aranjamente asiguratorii). Obiectivul general al acestui proces cuprinzător de supraveghere este de a garanta faptul că băncile pot fi înființate, vindecate și restructurate într-o manieră sigură, transparentă și eficientă.

Desfășurarea supravegherii bancare constă dintr-un mix de proceduri off-site și on-site. Monitorizarea off-site este instrumentul minim de desfășurare a supravegherii. Autoritățile de supraveghere care nu au mandatul sau resursele pentru desfășurarea periodică a examinării on-site se folosesc în mod extensiv de această metodă pentru a monitoriza condiția financiară și performanțele băncilor și pentru a identifica acele instituții care necesită o atenție deosebită. Procesul presupune analiza financiară periodică și verificarea informațiilor primite de către supraveghetori, referitoare la activitatea bancară. În mod obișnuit, supraveghetorii solicită băncilor, subiect al reglementării, să raporteze gradul de îndeplinire a cerințelor, situațiile bilanțiere și ale contului de profit și pierdere, profilul de activitate, creditele, plasamentele, pasivele, nivelul capitalului și al lichidității, provizioanele pentru pierderi din credite etc.

În timpul examinărilor on-site, supraveghetorii fac o apreciere generală a instituției bancare, pornind de la ideea de organizație. Examinarea prin intermediul examinatorilor specializați și pregătiți permite aprecierea cu mai multă acuratețe a factorilor calitativi cum ar fi capacitatea managementului

și procedurile controlului intern care pot să nu se reflecte adecvat în rapoartele de reglementare. Autoritățile de supraveghere pot, de asemenea, să împuternicească organizații externe, cum ar fi cazul auditorilor externi, să desfășoare examinări complete on-site sau să acopere domenii specifice ale operațiunilor din cadrul unei instituții bancare. Bineînțeles că auditorii externi efectuează în mod independent acțiuni de audit statutar al contabilității băncii și urmăresc respectarea procedurilor contabile și conformarea cu cele mai bune practici în domeniu. În principal, acest lucru ar putea pune la dispoziția supraveghetorilor o asigurare suplimentară a faptului că situațiile contabile ale băncii oferă o imagine corectă a poziției financiare a acesteia. În multe cazuri, examinatorii bancari vor acorda o atenție deosebită acestor rapoarte de audit și modalităților în care băncile folosesc recomandările formulate de auditorii lor externi.

În ultimii ani, supraveghetorii au adoptat abordări noi și au dezvoltat noi sisteme de efectuare a supravegherii în scopul de a fi mai bine înarmați pentru a putea face față multiplelor provocări datorate înnoirilor în domeniul financiar și al globalizării. Aceste noi sisteme încearcă să aprecieze și să producă schimbări în condiția financiară a băncii și în profilul său de risc și să avertizeze din timp supraveghetorul în vederea inițierii de acțiuni sigure.

10.1.2 Supravegherea on-site și off-site

Rating-urile atribuite de supraveghere instituțiilor de credit au apărut inițial ca aprecieri derivate pe baza examinărilor on-site. În ultimii ani, abordarea a cunoscut o mare dezvoltare și a fost aplicată să funcționeze pe baze off-site. Sistemele de rating ale supravegherii bancare ajută la identificarea instituțiilor a căror condiție impune o atenție specială din partea supravegherii.

Ratingurile examinării on-site se bazează pe aprecieri subiective făcute de examinator asupra diferitelor aspecte ale funcționării instituției bancare. Totuși, aprecierile vizează anumite semne evidente care reprezintă fundamentul aprecierii; acestea nu sunt riguroase și restrictive și permit examinatorului să ia în considerare și alți factori pe care-i consideră pertinenti pentru aprecierea sa, în legătură cu instituția bancară. În timp ce, rating-urile examinărilor on-site pot fi împărtășite cu managementul băncii în cauză, acestea nu sunt făcute public.

Rating-urile supravegherii off-site se bazează pe analiza off-site a informațiilor reglementate a se transmite băncii centrale, precum și a altor informații aflate la dispoziția supraveghetorului ca și a informațiilor din rapoartele de examinare on-site. Aceste rating-uri se atribuie pe baza unui proces continuu de evaluare a unei instituții bancare într-o perioadă de timp, în general de un an. Ratingurile de supraveghere bancară off-site sunt în general confidențiale și de uz intern al supraveghetorilor.

10.2 Normele de prudență bancară aplicate în România

Indicatorii de prudență bancară se exprimă, în general, prin anumite raporturi și au ca sferă de cuprindere principalele aspecte ale gestiunii bancare. Respectarea acestor indicatori orientează strategia bancară și permite armonizarea cu legislația europeană – în vederea integrării țărilor europene – și cu cea internațională.

Pentru țările membre ale Uniunii Europene, prudența bancară poate fi cunatificată prin următorii indicatori: solvabilitatea bancară; coeficientul riscurilor mari; coeficientul de adaptare la riscul de piață; nivelul participațiilor financiare; nivelul capitalului minim.

La nivelul fiecărei țări, există și niveluri proprii ale unor raporturi, precum și raportul de lichiditate și coeficientul fondurilor proprii și al resurselor permanente.

În România, procesul de aderare la Uniunea Europeană a presupus și transpunerea legislației naționale la acquis-ul comunitar, în special la *Directivile comunitare* (de exemplu: Directiva 12/2000) referitoare la instituțiile de credit.

Astfel, în baza Legii nr. 58/1998 – Legea bancară, Banca Națională a României supraveghează activitatea băncilor, persoane juridice române și a sucursalelor băncilor străine pe baza raportărilor de prudență bancare.

Pricipalele cerințe prudențiale pe care trebuie să le respecte băncile sunt¹:

- *Nivelul minim de solvabilitate*, determinat ca raport între nivelul fondurilor proprii și totalul activelor și elementelor în afara bilanțului, ponderate în funcție de gradul lor de risc;
- *Expunerea maximă față de un singur debitor*, exprimată procentual, ca raport între valoarea totală a acestuia și nivelul fondurilor proprii ale băncii;
- *Expunerea maximă agregată*, exprimată procentual, ca raport între valoarea totală a expunerilor mari și nivelul fondurilor proprii;
- *Nivelul minim de lichiditate*, determinat în funcție de scadențele creanțelor și angajamentelor băncii;
- *Clasificarea creditelor acordate și a dobânzilor neîncasate aferente acestora și constituirea provizioanelor specifice de risc*;
- *Poziția valutară*, exprimată procentual în funcție de nivelul fondurilor proprii;
- *Administrarea resurselor și plasamentelor băncii*;
- *Extinderea rețelei de sucursale și alte sedii secundare ale băncii*.

În baza reglementărilor emise de Banca Națională a României², băncile au obligația determinării lunare a nivelului fondurilor proprii, pe baza datelor din bilanțul contabil, în conformitate cu metodologia descrisă în normele menționate mai sus.

Fondurile proprii constituie instrumentul central de măsură pentru majoritatea reglementărilor bancare.

Fondurile proprii ale unei bănci sunt formate din următoarele categorii de capital:

- capital propriu;
- capital suplimentar.

Capitalul propriu se compune din:

- a) capitalul social vărsat;
- b) primele legate de capital, integral încasate;
- c) rezervele legale;

¹ Art. 45 lit. a) – h) din Legea bancară

² Normele nr. 7/1999 privind fondurile proprii ale băncilor, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 206/12 mai 1999

- d)** rezerva generală pentru riscul de credit;
- e)** rezervele din influențe de curs valutar aferente aprecierii disponibilităților în valută reprezentând capital social în valută, conform Hotărârii Guvernului nr. 252/1996 privind regimul diferențelor de curs valutar aferente capitalului social în devize și alte operațiuni;
- f)** rezervele constituite din prime legate de capital și repartizări din profitul net;
- g)** rezervele din diferențele favorabile din reevaluarea patrimoniului;
- h)** fondul imobilizărilor corporale;
- i)** fondul pentru creșterea surselor proprii de finanțare;
- j)** fondurile constituite de bănci;
- k)** rezervele statutare;
- l)** rezultatul reportat reprezentând profit nerepartizat;
- m)** rezultatul net al exercițiului financiar curent reprezentând profit;
- n)** fondurile cu caracter permanent puse la dispoziție unităților proprii din străinătate.

În vederea determinării nivelului capitalului propriu se deduc următoarele elemente:

- a)** sumele reprezentând contravaloarea acțiunilor proprii răscumpărate în vederea reducerii capitalului social în condițiile prevăzute de Legea bancară;
- b)** valoarea neamortizată a cheltuielilor de constituire;
- c)** valoarea netă a fondului comercial;
- d)** sumele din profitul net al exercițiului financiar curent reprezentând dividende, participarea personalului la profit și cota de participare a managerului la profit etc.; aceste sume se calculează extracontabil, prin aplicarea asupra profitului net înregistrat la finele fiecărei luni a ponderii respectivelor elemente înregistrate conform repartizărilor din profitul net pe aceste destinații, efectuate pe baza bilanțului contabil al anului precedent;
- e)** sumele reprezentând cheltuieli de repartizat și cheltuieli înregistrate în avans, care urmează a se suporta eșalonat pe cheltuieli în perioadele sau în exercițiile financiare viitoare;
- f)** rezultatul reportat reprezentând pierdere neacoperită;
- g)** rezultatul net al exercițiului financiar curent reprezentând pierdere;
- h)** repartizarea profitului;
- i)** dotările pentru unitățile proprii din străinătate.

Capitalul suplimentar se compune din:

- a) alte rezerve decât cele incluse în capitalul propriu;
- b) datoria subordonată;
- c) subvențiile pentru investiții;
- d) diferențele favorabile din reevaluarea patrimoniului.

Determinarea nivelului fondurilor proprii al unei bănci se va face conform modelului de calculare și de raportare a fondurilor proprii prezentat în Anexa 1.

Principalii indicatori de prudență bancară calculați de bănci și raportați la Banca Națională a României sunt:

1. *Creditele și plasamentele* care se clasifică în următoarele categorii³:

- ◆ *standard*;
- ◆ *în observație* (numai pentru creditele acordate clienței din sectorul nebancar);
- ◆ *substandard* (numai pentru creditele acordate clienței din sectorul nebancar);
- ◆ *îndoielnic* (numai pentru creditele acordate clienței din sectorul nebancar);
- ◆ *pierdere*.

Clasificarea creditelor și a plasamentelor se face prin aplicarea simultană a următoarelor trei *criterii*:

- *serviciul datoriei* care reprezintă capacitatea debitorului de a-și onora datoria la scadență, exprimată ca număr de zile de întârziere la plată de la data scadenței;
- *performanța financiară* reprezintă reflectarea potențialului economic și a solidității financiare ale unei entități economice, obținută în urma analizării unui ansamblu de factori cantitativi (indicatori economico-financiar calculați pe baza datelor din situațiile financiare anuale și periodice, denumite în continuare situații financiare) și calitativi;

³ Regulamentul nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor și plasamentelor și constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit și Normele metodologice nr. 12/2002 pentru aplicarea Regulamentului nr. 5/2002, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626/23 august 2002.

- *inițierea de proceduri judiciare* reprezintă cel puțin una dintre următoarele măsuri luate în scopul recuperării creanțelor:

1. darea de către instanță a hotărârii de deschidere a procedurii falimentului;

2. declanșarea procedurii de executare silită față de persoanele fizice sau juridice.

Categoriile de performanță financiară sunt notate de la A la E, în ordinea descrescătoare a calității acesteia.

În cazul clientei din sectorul bancar, precum și în cazul persoanelor fizice performanța financiară este considerată în categoria A.

În cazul în care băncile se găsesc în imposibilitate de a evalua performanța financiară a unui client din sectorul nebancar, aceasta va fi încadrată direct în categoria E.

Creditele acordate unui debitor și/sau plasamentele constituite la acesta se încadrează într-o singură categorie de clasificare, pe baza principiului declasării prin contaminare, respectiv prin luarea în considerare a celei mai slabe dintre categoriile individuale de clasificare.

Pentru determinarea necesarului de provizioane specifice de risc de credit, aferent unui credit sau plasament, se parcurg următoarele etape, în baza regulamentului menționat:

1. determinarea bazei de calcul pentru provizioanele specifice de risc de credit, astfel:

- 1.1. prin deducerea din expunerea băncii față de debitor a garanțiilor acceptate a fi luate în considerare conform Normelor metodologice ale Băncii Naționale a României nr. 12/2002 pentru aplicarea Regulamentului nr. 5, în cazul unui credit clasificat în categoria „standard”, în „observație”, „substandard”, „îndoielnic” și „pierdere”, în situația în care nu s-au inițiat proceduri judiciare și în situația în care toate sumele respectivului credit înregistrează un serviciu al datoriei de cel mult 90 de zile;

- 1.2. prin luarea în considerare a întregii expuneri, indiferent de garanții, în cazul unui credit clasificat în categoria „pierdere”, în situația în care s-au inițiat proceduri judiciare sau în situația în care cel puțin una dintre sumele respectivului credit înregistrează un serviciu al datoriei mai mare de 90 de zile, precum și în cazul unui plasament, indiferent de categoria de clasificare aferentă acestuia;

2. aplicarea coeficientului de provizionare asupra bazei de calcul obținute.

Constituirea de provizioane specifice de risc de credit se referă la crearea acestora, lucru realizat prin includerea pe cheltuieli a sumei reprezentând nivelul necesarului de provizioane specifice de risc de credit.

Regularizarea provizioanelor specifice de risc de credit se realizează prin includerea pe cheltuieli sau prin reluarea pe venituri a sumei reprezentând diferența dintre nivelul existent în sold al provizioanelor specifice de risc de credit și nivelul necesarului.

Utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit se referă la anularea provizioanelor specifice de risc de credit, în cazul realizării riscului de credit, și se realizează prin reluarea pe venituri a sumei reprezentând nivelul existent în sold al provizioanelor specifice de risc de credit aferente creditelor și/sau plasamentelor care se scot în afara bilanțului.

Băncile **pot scoate** în afara bilanțului toate sumele aferente unui credit sau unui plasament, în următoarele cazuri:

1. cel puțin una dintre sumele respective înregistrează un serviciu al datoriei mai mare de 360 de zile;
2. s-a investit cu formulă executorie:
 - ☐ contractul de credit, precum și contractele de garanție, dacă este cazul;
 - ☐ hotărârea judecătorească definitivă ce dispune asupra contractului de credit, precum și asupra contractelor de garanție, dacă este cazul sau asupra contractului de plasament;
3. s-a declanșat procedura de executare silită în cazul persoanelor fizice sau juridice;
4. instanța a dat hotărârea de deschidere a procedurii de faliment.

Operațiunile de scoatere în afara bilanțului sunt precedate în fiecare caz de încadrarea sumelor respective în categoria „pierdere” și de constituirea sau regularizarea, după caz, a provizioanelor specifice de risc de credit.

Acest nou regulament de clasificare a creditelor și de constituire a provizioanelor specifice de risc a intrat în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2003 și a asigurat armonizarea cu principiile Comitetului de la Basel referitoare la criteriile pentru stabilirea provizioanelor specifice de risc. Prevederile regulamentului sunt aplicabile băncilor – persoane juridice, precum și organizațiilor cooperatiste de credit.

Ca o concluzie, principalele aspecte vizate de regulament sunt:

- ***accesul la credite:***
 - urmărește stabilirea unui nivel adecvat de provizioane care să reflecte riscul aferent activității de creditare desfășurate de instituțiile de credit și nu limitarea accesului la credite;
 - nu tratează în mod diferențiat categoriile de clienți după criteriile de încadrare cum ar fi: dimensiunea activității
- ***criterii de clasificare în scopul provizionării, legate de cuantificarea riscului de credit:***
 - creditele și plasamentele sunt clasificate prin aplicarea simultană a trei criterii: serviciul datoriei, performanța financiară și inițierea de proceduri judiciare;
 - oferă băncilor flexibilitate în evaluarea performanței financiare a clienților, nefiind impus un algoritm unic.
- ***nivelul garanțiilor: metodologia prevede modul de luare în calcul a garanțiilor și nu nivelul ce trebuie constituit de debitor, acesta fiind stabilit în mod discreționar de către bănci.***

2. Persoanele aflate în relații speciale cu banca⁴ sunt:

1. reprezentanții Autorității pentru Privatizarea și Administrarea Participațiilor Statului în adunarea generală a acționarilor băncii;
2. administratorii băncii (inclusiv conducătorii băncii) și auditorii financiari, persoane fizice, ai băncii, precum și persoanele fizice desemnate să reprezinte societățile de audit financiar care au calitatea de auditor financiar;
3. auditorii financiari, persoane juridice autorizate care asigură băncii, pe bază contractuală, servicii de audit financiar;
4. membrii unor comisii special constituite potrivit dispozițiilor legale în vigoare (comisia de supraveghere specială a băncii, comisia de privatizare a băncii etc.);
5. orice acționar, persoană juridică, ce exercită controlul efectiv asupra băncii, acționarii unei astfel de persoane juridice, care dețin cel puțin 10% din capital, și administratorii acesteia;
6. orice acționar semnificativ al băncii;
7. orice acționar care și-a desemnat un reprezentant având una dintre calitățile prevăzute la primele trei poziții;

⁴ Norma nr. 8/1999 privind limitarea riscului de credit al băncilor, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 245/1 iunie 1999

8. orice societate comercială la al cărei capital social banca are o participație de cel puțin 10%;
9. orice societate comercială la care una dintre persoanele prevăzute la pct. 1-8 deține controlul efectiv;
10. personalul Băncii Naționale a României care exercită atribuții de control sau de supraveghere bancară;
11. membrii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României etc.

Băncile nu pot acorda împrumuturi persoanelor precizate la pct. 1-4 cu care se află în relații speciale.

Trebuie menționat, de asemenea, că suma totală a împrumuturilor nete acordate persoanelor aflate în relații speciale cu banca nu poate depăși 20% din fondurile proprii ale băncii.

Suma totală a împrumuturilor nete acordate de bancă personalului propriu, inclusiv familiilor acestuia, nu poate depăși 5% din fondurile proprii ale băncii.

În vederea efectuării activității de supraveghere, băncile sunt obligate să raporteze, lunar, Băncii Naționale a României nivelul împrumuturilor nete acordate persoanelor cu care se află în relații speciale și, respectiv, cel al împrumuturilor nete acordate personalului propriu, precum și familiilor acestuia, prin intermediul formularului „Situația împrumuturilor nete acordate persoanelor aflate în relații speciale cu banca, personalului propriu, precum și familiilor acestuia”, al cărui model este prevăzut în Anexa 4.

3. Banca Națională a României stabilește, de asemenea, ***nivelul minim al capitalului băncilor***.⁵ Băncile trebuie să mențină în permanență capitalul social și fondurile proprii cel puțin la nivelurile minime stabilite prin normele amintite.

Trebuie precizat, de asemenea, că la înființarea unei bănci vărsămintele în contul capitalului social trebuie efectuate în formă bănească, în totalitate, la momentul constituirii, într-un cont deschis la o bancă persoană juridică română sau la o sucursală a unei bănci străine autorizată să funcționeze pe teritoriul României.

⁵ *Normele nr. 16/2002 privind capitalul minim al băncilor și sucursalelor băncilor străine*, publicate în Monitorul Oficial al României, Part I, nr. 683/16 septembrie 2002

Limita minimă a capitalului social și cea a fondurilor proprii ale unei bănci se stabilesc la 370 miliarde lei.

Băncile autorizate de Banca Națională a României până la data intrării în vigoare a Normelor nr. 6 trebuie să atingă nivelul de 370 miliarde lei în două etape, acestea trebuind să dispună, începând cu data de 31 mai 2003, atât de un capital social, cât și de fonduri proprii de cel puțin 320 miliarde lei și, începând cu data de 31 mai 2004, atât de un capital social, cât și de fonduri proprii de cel puțin 370 miliarde lei.

4. În vederea *limitării riscului de credit*, băncile sunt obligate:

a) să dispună de proceduri administrative și de control intern adecvate, care să permită supravegherea și gestionarea riscului de credit, precum și încadrarea permanentă a indicatorilor de solvabilitate, a expunerilor mari și a împrumuturilor acordate persoanelor aflate în relații speciale cu banca, personalului propriu, precum și familiilor acestuia, în limitele prevăzute de prezentele norme;

b) să asigure o evidență extracontabilă corespunzătoare, care să stea la baza întocmirii raportărilor de prudență bancară prevăzute de prezentele norme, astfel:

1. pentru conturile de activ și cele de pasiv rectificative aferente acestora, evidențiate în activul bilanțului:

1.1. evidența se va ține pe entități de risc, pentru care se vor înregistra distinct sumele aferente;

1.2. sumele de la pct. 1.1. se vor evidenția, la rândul lor, pe grade de risc de credit, în următoarele rubrici distincte:

- „Grad de risc de credit 0%”;
- „Grad de risc de credit 20%”;
- „Grad de risc de credit 50%”;
- „Grad de risc de credit 100%”;

2. pentru conturile de activ în afara bilanțului;

2.1. evidența se va ține pe entități de risc, pentru care se vor înregistra distinct sumele aferente;

2.2. sumele de la pct. 2.1. se vor evidenția, la rândul lor, pe grade de risc de transformare în credit a elementelor în afara bilanțului, în următoarele rubrici distincte:

- „Echivalent credit 0%”;
- „Echivalent credit 50%”;
- „Echivalent credit 100%”;

2.3. sumele de la pct. 2.2. se vor evidenția pe grade de risc de credit, în următoarele rubrici distincte:

- „Grad de risc de credit 0%”;
- „Grad de risc de credit 20%”;
- „Grad de risc de credit 50%”;
- „Grad de risc de credit 100%”;

c) să codifice, să denumească și să țină evidența, extracontabil, pentru fiecare grup de persoane fizice și/sau juridice care reprezintă un singur debitor;

d) să codifice și să țină evidența, extracontabil, a fiecărei persoane fizice sau juridice care reprezintă un singur debitor sau care intră în componenta unui grup de persoane fizice sau juridice care reprezintă un singur debitor și/sau în componenta grupului persoanelor aflate în relații speciale cu banca și/sau în componenta grupului format din personalul propriu și familiile acestuia. Codul va fi format dintr-o secvență alfanumerică unică și din data înregistrării persoanei fizice sau juridice ca debitor al băncii și se va păstra în permanență. În cazul persoanelor fizice și juridice, secvența alfanumerică unică va fi reprezentată de codul numeric personal și, respectiv, de codul fiscal;

e) să încheie tranzacții care conduc la expuneri mari numai pe baza unei decizii luate de consiliul de administrație;

f) să acorde împrumuturi persoanelor cu care se află în relații speciale numai pe baza unei decizii adoptate de consiliul de administrație;

g) să acorde împrumuturi personalului propriu inclusiv familiilor acestuia, numai pe baza unor norme interne aprobate de consiliul de administrație.

În scopul determinării indicatorilor de solvabilitate, expunerilor mari și împrumuturilor nete acordate persoanelor aflate în relații speciale cu banca, personalului propriu, precum și familiilor acestuia, băncile au în vedere următoarele:

a) activele băncii trebuie grupate pe entități de risc, precum și pe categorii de risc de credit;

b) în cazul garanțiilor cu un grad de risc mai mare decât cel al contrapartidei, gradul de risc atribuit este cel aferent contrapartidei;

c) pentru elementele de pasiv rectificative entitatea de risc va fi aceeași cu cea a elementelor de activ pe care le corectează, iar încadrarea pe categorii de risc de credit se va face în categoriile de risc de credit

corespunzătoare elementelor de activ pe care le corectează, începând cu categoria cu riscul cel mai mare;

d) elementele în afara bilanțului sunt grupate pe entități de risc, precum și pe categorii de risc de transformare în credit etc.

Limita minimă a indicatorului de solvabilitate, calculat ca raport între nivelul fondurilor proprii și expunerea netă, este de 12%, iar limita minimă a indicatorului de solvabilitate, calculat ca raport între nivelul capitalului propriu și expunerea netă, este de 8%.

5. Nivelul unei expuneri mari nu poate depăși 20% din fondurile proprii ale băncii, iar suma totală a expunerilor mari nu poate depăși de 8 ori nivelul fondurilor proprii ale băncii

Băncile trebuie să raporteze Băncii Naționale a României nivelul expunerilor mari prin intermediul formularului „Situția expunerilor mari” (vezi Anexa 2) și al formularului „Structura grupurilor care reprezintă un singur debitor, față de care banca înregistrează expuneri mari” (vezi Anexa 3).

6. În România, *supravegherea riscului de lichiditate* se realizează⁶:

a) de bănci;

b) de Banca Națională a României, pe baza indicatorului de lichiditate raportat de bănci.

Limita minimă a indicatorului de lichiditate este 1 și se calculează ca raport între lichiditatea efectivă și lichiditatea necesară, pe fiecare bandă de scadență.

Lichiditatea efectivă se determină de către instituțiile de credit prin însumarea, pe fiecare bandă de scadență, a activelor bilanțiere și a angajamentelor primite evidențiate în afara bilanțului.

⁶ *Normele nr. 1/2001 privind lichiditatea*, cu modificările și completările ulterioare, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 201/20 aprilie 2001

Lichiditatea necesară se determină prin însumarea, pe fiecare bandă de scadență, a obligațiilor bilanțiere și a angajamentelor date evidențiate în afara bilanțului.

În cazul înregistrării unui excedent de lichiditate în oricare dintre benzile de scadență, cu excepția ultimei benzi, acesta se adăugă la nivelul lichidității efective, aferent benzii de scadență următoare.

Băncile trebuie să mențină în permanență indicatorul de lichiditate cel puțin la nivelul de 1.

7. Calculul activului, al pasivului și al activului net ale băncilor, persoane juridice române, în scopul stabilirii stării de insolvabilitate a acestora se face în baza Normei nr. 9 din 27/09/1999⁷ pentru calculul valorii activului și pasivului băncilor în vederea stabilirii stării de insolvabilitate a acestora, precum și pentru modificarea și completarea modelelor situațiilor financiar-contabile pentru bănci și a normelor metodologice privind întocmirea și utilizarea acestora, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor și al guvernatorului Băncii Naționale a României nr. 1.524/362/1998.

Valoarea activului reprezintă, în baza normei menționate, valoarea totală a activului unei bănci;

Valoarea pasivului reprezintă valoarea totală a pasivului unei bănci;

Activul net (patrimoniul net) reprezintă diferența dintre valoarea activului și cea a obligațiilor băncii.

Băncile sunt obligate să calculeze și să raporteze, lunar, din motive de prudență, activul net.

În situația în care activul net are o valoare negativă, respectiv valoarea obligațiilor băncii depășește valoarea activului său, banca în cauză este considerată insolubilă conform prevederilor Legii nr. 83/1998.

8. În vederea **limitării riscurilor ce pot apărea ca urmare a desfășurării operațiunilor valutare** de către bănci, Banca Națională a României reglementează⁸ nivelul maxim al pozițiilor valutare individuale ajustate și al poziției valutare totale și se aplică băncilor persoane juridice române, denumite în continuare bănci.

⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 472 din 30/09/1999

⁸ Normele nr. 4/2001 privind supravegherea pozițiilor valutare ale băncilor, publicate în M.O. nr. 631/2001

*Poziția valutară într-o anumită deviză reprezintă, conform normelor amintite, **soldul net al patrimoniului în deviza respectivă, fiind expresia riscului valutar.***

Poziția valutară individuală ajustată este poziția valutară individuală ajustată cu echivalentul în lei, actualizat, al capitalului social subscris și vărsat în devize și al primelor de emisiune plătite în devize, calculat în funcție de diferențele de curs valutar aferente disponibilităților în devize reprezentând aportul la capitalul social și primele de emisiune plătite în devize;

Poziția valutară totală reprezintă valoarea cea mai mare, în modul, dintre totalul pozițiilor valutare individuale ajustate lungi și totalul pozițiilor valutare individuale ajustate scurte.

În România, supravegherea riscului valutar se realizează:

- a) de bănci;
- b) de Banca Națională a României, pe baza indicatorilor de poziție valutară raportați de bănci.

Poziția valutară într-o anumită deviză se calculează ca sumă algebrică a poziției valutare bilanțiere⁹ și a poziției valutare extrabilanțiere¹⁰.

Cursurile de schimb utilizate pentru determinarea pozițiilor valutare individuale sunt cele prevăzute în lista comunicată de Banca Națională a României din ziua pentru care se face raportarea.

Poziția valutară totală va fi lungă, atunci când totalul pozițiilor valutare individuale ajustate lungi este mai mare decât totalul pozițiilor valutare individuale ajustate scurte și va fi scurtă, atunci când totalul pozițiilor valutare individuale ajustate scurte este mai mare decât totalul pozițiilor valutare individuale ajustate lungi.

La sfârșitul fiecărei zile bancare lucrătoare pozițiile valutare ale unei bănci sunt supuse următoarelor limitări:

- a) maximum 10% din fondurile proprii ale băncii pentru oricare dintre pozițiile valutare individuale ajustate;

⁹ suma este evidențiată în soldul creditor sau debitor al contului 3721 „Poziție de schimb”, deschis pe deviza în cauză

¹⁰ suma este evidențiată în soldul creditor sau debitor al contului 9361 „Poziție de schimb”, deschis pe deviza în cauză

- b)** maximum 20% din fondurile proprii ale băncii pentru poziția valutară totală.

Pentru limitarea riscului valutar, băncile sunt obligate:

- a)** să dispună de un sistem de evidență care să permită în permanență atât înregistrarea imediată a operațiunilor în devize și calcularea rezultatelor acestora, cât și determinarea pozițiilor valutare individuale ajustate și a poziției valutare totale;

- b)** să dețină un sistem de supraveghere și de gestiune a riscului valutar pe bază de norme și proceduri interne, aprobate de consiliul de administrație al băncii, care să respecte cerințele prezentelor norme și care să urmărească încadrarea pozițiilor valutare în limitele stabilite la art. 10;

- c)** să dispună de un sistem de control permanent pentru verificarea respectării procedurilor interne, necesar în vederea îndeplinirii dispozițiilor precedente;

- d)** să desemneze un conducător care să asigure coordonarea permanentă a activității valutare a băncii. În termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentelor norme, băncile vor comunica Băncii Naționale a României - Direcția supraveghere, identitatea persoanei din conducerea băncii care asigură coordonarea respectivei activități. În cazul desemnării unui nou conducător în calitate de coordonator al acestei activități băncile vor comunica Băncii Naționale a României - Direcția supraveghere, identitatea noii persoane, în termen de 5 zile de la data desemnării acesteia.

10.3 Sistemul de rating *CAAMPL* – prezentare generală

Rolul major al autorității de supraveghere este acela de a preveni riscul sistemic prin promovarea unei supravegheri bancare eficiente, care să asigure realizarea stabilității și viabilității întregului sistem bancar.

În acest sens, în România, s-a impus necesitatea implementării Sistemului Uniform de Rating Bancar - *CAAMPL*.

Sistemul se constituie într-un instrument eficient de lucru pentru evaluarea instituțiilor de credit în scopul identificării, într-o fază incipientă, a acelor instituții care sunt ineficiente sub aspect financiar și operațional sau manifestă trenduri adverse solicitând, din partea autorității de supraveghere, o atenție sporită.

Sistemul CAAMPL se bazează pe evaluarea a șase componente care reflectă într-o manieră uniformă și cuprinzătoare performanțele unei instituții de credit, în conformitate cu legislația și reglementările bancare în vigoare.

Componentele specifice de analiză sunt următoarele:

- adecvarea capitalului (C)
- calitatea acționariatului (A)
- calitatea activelor (A)
- management (M)
- profitabilitate (P)
- lichiditate (L)

Fiecare din cele șase componente este evaluată pe o scară de valori cuprinsă între 1 și 5, astfel încât 1 reprezintă cel mai performant nivel, iar 5 cel mai scăzut. Patru din cele șase componente (C – adecvarea capitalului, A – calitatea activelor, P – profitabilitate și L – lichiditate) sunt analizate în funcție de o gamă de indicatori, pentru care sunt stabilite cinci intervale și cinci ratinguri corespunzătoare acestora.

În timpul acțiunilor de inspecție *on-site*, analiza se completează cu încă o componentă, respectiv calitatea managementului – M, care contribuie în mod direct la stabilirea profilului de risc al băncilor, a politicilor și strategiilor de dezvoltare, precum și la aprecierea conformanței cu cerințele prudentiale.

Evaluarea celor șase componente specifice de performanță (CAAMPL) reprezintă criteriul esențial pe care se bazează stabilirea ratingului compus, ce presupune acordarea unui punctaj de la 1 la 5. Ponderea semnificativă în decizia clasificării băncii într-unul din cele cinci ratinguri compuse o are ratingul aferent managementului. În cazul în care cel puțin una dintre componente a fost evaluată în rating 5, ratingul compus atribuit băncii nu va putea fi unul superior (1 sau 2).

Astfel, fiecare bancă primește câte un rating pentru fiecare indicator de analiză, pentru fiecare componentă CAAMPL și în final un rating compus și un scor final ce reprezintă punctajul total acordat indicatorilor ce definesc elementele CAAMPL.

Ratingurile aferente componentelor CAAMPL sunt periodic actualizate în urma acțiunilor de inspecție la sediul băncilor.

Pe baza datelor agregate ale indicatorilor economico-financiari și de prudență bancară se stabilește un rating compus pentru sistemul bancar.

Pentru aprecierea cât mai exactă a riscurilor pe care le incumbă activitatea unei bănci au fost stabiliți, pe lângă cei 18 indicatori utilizați în determinarea ratingurilor aferente celor patru componente cuantificabile CAPL, o gamă de indicatori care sunt analizați în funcție de trend, de media pe sistem și de cea a grupei în care banca monitorizată este încadrată. În acest context, în funcție de volumul activelor, băncile sunt selectate în trei grupe, respectiv grupa I cu un volum al activelor mai mare de 10.000 miliarde lei, grupa II, între 10.000 și 1.000 miliarde lei și grupa III cu un volum al activelor mai mic de 1.000 miliarde lei.

Definirea celor cinci ratinguri compuse:

Rating compus 1

Băncile clasificate în această grupă sunt viabile sub toate aspectele și au, în general, cele șase componente evaluate în ratingul 1 sau 2. Orice deficiență este de natură minoră și poate fi controlată cu ușurință, în activitatea curentă, de către consiliul de administrație și conducerea executivă a băncii. Aceste instituții bancare sunt capabile să facă față dificultăților reale care apar și sunt rezistente la influențele din afara sistemului bancar. Ele operează în conformitate cu legile și cu reglementările în vigoare și prezintă cele mai puternice performanțe și practici de administrare a riscului în funcție de mărimea instituției, complexitatea și categoria de risc.

Rating compus 2

Băncile din această grupă au o structură de bază sănătoasă. În acest caz, apar numai dificultăți moderate din categoria acelor pe care consiliul de administrație și conducerea executivă pot și doresc să le corecteze.

Aceste instituții sunt stabile și capabile de a depăși dificultățile provenite din fluctuațiile pieței și se conformează, în mod substanțial, legilor și reglementărilor în vigoare. În general, practicile administrării riscurilor sunt satisfăcătoare în funcție de mărimea instituției, complexitatea și categoria de risc.

În aceste cazuri, nu apar probleme reprezentative de supraveghere și ca urmare, preocuparea organelor de supraveghere este una de rutină.

Rating compus 3

Băncile clasificate în această grupă necesită un anumit grad de preocupare din partea organelor de supraveghere cu privire la una sau mai multe din cele șase componente menționate.

Aceste instituții prezintă o combinație de deficiențe care pot oscila între moderat și sever. Managementul demonstrează dimensiunea capacității și a dorinței de a remedia dificultățile în mod eficient și la timp. În general, aceste instituții sunt mai puțin capabile de a rezista la fluctuațiile pieței, dată fiind vulnerabilitatea crescută a acestora la influențele externe, prin comparație cu băncile clasificate în ratingul compus 1 și 2. Mai mult, aceste instituții se pot afla în conflict semnificativ cu aplicarea legilor și reglementărilor în vigoare. Practicile de administrare a riscurilor pot fi nesatisfăcătoare, în funcție de mărimea instituției, complexitatea și categoria de risc.

Aceste bănci cer mai mult decât o supraveghere de rutină, deși declinul lor nu pare probabil, dat fiind potențialul general și capacitatea financiară a acestora.

Rating compus 4

Băncile clasificate în această grupă se caracterizează, în general, prin practici ori prin condiții nesigure și riscante. În aceste cazuri apar probleme financiare și manageriale serioase care conduc la performanțe nesatisfăcătoare. Problemele care apar migrează de la deficiențe severe la critice, care nu au fost rezolvate în mod satisfăcător de către executiv sau consiliul de administrație.

În general, instituțiile din această grupă sunt incapabile să reziste fluctuațiilor de piață. Nerespectarea legilor și reglementărilor în vigoare este întrutotul semnificativă.

Practicile manageriale sunt, în general, inacceptabile în ceea ce privește dimensiunea instituției, complexitatea și tipul de risc.

O supraveghere atentă este absolut necesară, ceea ce conduce, în cele mai multe cazuri, la acțiuni decisive pentru remedierea problemelor.

Băncile din această grupă reprezintă un risc pentru fondul de garantare a depozitelor.

Declinul este posibil dacă problemele sau deficiențele nu se rezolvă la timp și în mod satisfăcător.

Rating compus 5

Băncile din această grupă prezintă cele mai nesatisfăcătoare și riscante practici sau condiții, au o performanță critic deficitară, adesea cu practici de administrare a riscurilor complet inadecvate în funcție de mărimea

instituției, complexitatea și categoria de risc, necesitând cea mai severă preocupare din punct de vedere al supravegherii. Instituirea supravegherii/administrării speciale implică declasarea băncii în ratingul inferior 5.

Volumul și gravitatea problemelor apărute depășesc capacitatea sau dorința conducerii băncii de a le controla și remedia.

În aceste situații, apare necesitatea unei asistențe financiare externe sau de altă formă, imediate, pentru a păstra viabilitatea acestora.

Supravegherea atentă și continuă este absolut necesară.

Băncile din această grupă constituie un risc maxim pentru fondul de garantare a depozitelor și declinul este foarte probabil.

10.3.1 Caracterizarea componentelor care stau la baza determinării rating-ului compus

A) ADECVAREA CAPITALULUI (C)

O bancă este de așteptat să-și mențină un capital corespunzător, în raport cu natura și profilul de risc, precum și cu capacitatea conducerii de a identifica, măsura și controla aceste riscuri.

Pentru stabilirea gradului de adecvare a capitalului se are în vedere efectul riscurilor de credit, de piață și a altor riscuri asupra condiției financiare a băncii. Tipurile și mărimea riscurilor, în activitatea băncii, determină în ce măsură capitalul ar trebui să se situeze deasupra nivelului minim impus de reglementări pentru a face față unor consecințe nedorite.

Adecvarea capitalului unei bănci este evaluată (dar nu limitată) în funcție de următorii factori:

- * nivelul și calitatea capitalului și situația generală financiară a băncii;
- * capacitatea managementului de a face față nevoilor curente de majorare a capitalului social;
- * natura, trendul și volumul activelor problemă și provizionarea corespunzătoare a acestora;
- * structura bilanțului (incluzând natura și suma imobilizărilor corporale), riscul pieței, concentrarea riscului;
- * expunerea riscului din activități extrabilanțiere;
- * calitatea și consistența veniturilor, justetea dividendelor;
- * perspective și planuri de creștere, precum și experiența trecută;
- * accesul la piața de capital și alte surse de capital.

În perioadele în care banca realizează performanțe slabe, capitalul, acționând ca un tampon, menține încrederea publicului în sistemul bancar, promovează stabilitatea fondurilor deponenților și sprijină dezvoltarea rezonabilă a instituției.

Definirea ratingurilor aferente adevăratei capitalului:

Rating 1 indică un nivel puternic al capitalului, comparativ cu profilul de risc al băncii.

Rating 2 indică un nivel al capitalului satisfăcător, comparativ cu profilul de risc al băncii.

Rating 3 indică un nivel al capitalului mai puțin satisfăcător, care nu poate susține complet profilul de risc al băncii. Ratingul indică nevoia pentru perfecționare chiar dacă nivelul capitalului depășește minimumul cerut de reglementări.

Rating 4 indică un nivel deficitar al capitalului, viabilitatea băncii putând fi amenințată. În acest caz, se poate cere ajutorul acționarilor sau suport financiar din surse externe instituției.

Rating 5 indică un nivel deficitar critic al capitalului, amenințând viabilitatea băncii. Se impune ajutorul financiar imediat al acționarilor sau o finanțare externă a instituției.

B) CALITATEA ACȚIONARIATULUI (A)

Calitatea acționarului este o componentă esențială în evaluarea de ansamblu a sănătății unei bănci. Stabilirea ratingului pentru această componentă se bazează pe analiza și evaluarea unor factori, de ordin financiar, managerial, de conformanță cu prevederile legale, precum și a riscului de țară (în situația în care acționarii semnificativi au domiciliul în afara României). În baza sistemului CAAMPL, Direcția Supraveghere din Banca Națională a României depune eforturi pentru a se asigura că acționarii tuturor băncilor sunt evaluați într-o manieră uniformă și cuprinzătoare, astfel încât atenția supraveghetorilor să se concentreze asupra acelor acționari care demonstrează slăbiciuni de natură financiară sau influențe negative asupra situației de ansamblu a băncii.

Aționarii băncii pot fi persoane fizice, persoane juridice bancare și nebankare, holdinguri, agenții guvernamentale sau combinații ale acestora. În stabilirea ratingului aționariatului o atenție specială trebuie să se acorde aționarilor semnificativi (orice persoană fizică sau juridică care deține cel puțin 5% din aționurile unei băncii). Pentru a se determina măsura în care aceștia sunt o sursă de sprijin pentru bancă sau pot constitui un pericol potențial pentru întreaga activitate a băncii, se analizează situațiile lor financiare. Acolo unde este cazul, în evaluarea calității unor firme aționare se ia în considerare și ratingul atribuit de o agenție specializată de rating.

Aționarii pot fi sau nu implicați în mod activ în operațiunile zilnice. Cu toate acestea, ei trebuie să facă dovada clară a faptului că deținerea unui pachet de aționuri nu este în detrimentul efectuării de către bancă a unor operațiuni sănătoase. Acest rating trebuie să reflecte capacitatea aționarilor băncii de a influența activitatea acesteia în sensul de a asigura efectuarea de operațiuni financiare sigure, sănătoase și eficiente, în concordanță cu prevederile legislației în vigoare.

Capacitatea și performanțele aționarilor se bazează, fără a se limita însă la aceștia, pe aprecierea următorilor factori de evaluare:

- * nivelul și calitatea sprijinului acordat de aționari în activitatea băncii;
- * disponibilitatea și abilitatea aționarilor de a face față riscurilor ce pot să apară din schimbarea condițiilor de desfășurare a activității băncii sau din inițierea de noi activități sau apariția de noi produse bancare;
- * nivelul riscurilor apărute în urma implicării firmelor aționare în afacerile băncii;
- * caracterul, capacitatea financiară și responsabilitatea aționarilor;
- * modul în care aționarii sunt afectați de influența dominantă a altor aționari sau a managementului băncii;
- * volumul creditelor acordate de bancă aționarilor, precum și a altor facilități în concordanță cu prevederile legislației în vigoare;
- * capacitatea aționarilor de a menține un nivel al lichidității suficient pentru a acoperi la timp obligațiile financiare;
- * evaluarea riscului de țară al aționarilor în funcție de condițiile economice, sociale și politice din țara de reședință a acestora;
- * relațiile dintre bancă și aționarii săi, precum și efectele acestor relații asupra activității și sănătății financiare a băncii;
- * efectuarea de operațiuni în condiții privilegiate pentru aționari;
- * dorința demonstrată de a servi nevoilor legitime ale băncii;
- * performanțele și profilul de risc al instituției.

Definirea ratingurilor aferente calității acționariatului:

Ratingul 1 relevă sprijinul puternic acordat de acționari coroborat cu mărimea, complexitatea și profilul de risc al instituției. Riscurile semnificative sunt consistent și eficient identificate, măsurate, monitorizate și controlate. Acționarii și-au demonstrat capacitatea de a interveni cu promptitudine asupra problemelor, controlând riscurile existente și potențiale. Dacă acționarii semnificativi au primit un rating acordat de o agenție de rating recunoscută, atunci acesta ar trebui să fie unul dintre cele mai mari.

Ratingul 2 indică un sprijin satisfăcător acordat de acționari coroborat cu mărimea, complexitatea și profilul de risc al instituției. Pot exista slăbiciuni minore, dar care nu periclitează siguranța și sănătatea băncii, iar acestea sunt în atenția factorilor de decizie. În general, riscurile și problemele semnificative sunt identificate, măsurate, monitorizate și controlate eficient. Dacă acționarilor semnificativi li s-a acordat un rating de către o agenție de rating recunoscută, atunci acesta ar trebui să fie cel aferent unei firme fundamental sănătoase, în cazul căreia slăbiciunile sunt considerate minore și pot fi controlate fără dificultate de către managementul acesteia.

Ratingul 3 relevă necesitatea îmbunătățirii gradului de implicare a acționarilor, practicile de gestionare a riscului fiind mai puțin satisfăcătoare. Capacitatea acționarilor de a interveni în rezolvarea problemelor este insuficientă având în vedere tipul, mărimea sau situația financiară a băncii. Riscurile semnificative sunt inadecvat identificate, măsurate, monitorizate sau controlate.

Ratingul 4 indică existența unor curențe semnificative în implicarea acționarilor, practicile de gestionare a riscului fiind inadecvate comparativ cu natura activității băncii. Nivelul problemelor și expunerea la riscuri sunt excesiv de mari, fiind în același timp inadecvat identificate, măsurate, monitorizate sau controlate.

Ratingul 5 denotă deficiențe majore ale performanței acționariatului. Acționarii nu au demonstrat capacitatea și dorința de a corecta problemele și de a implementa practici corespunzătoare de gestionare a riscului. Problemele și riscurile semnificative sunt identificate, măsurate, monitorizate sau controlate în mod inadecvat, amenințând viabilitatea instituției.

C) CALITATEA ACTIVELOR (A)

Ratingul calității activelor reflectă riscul potențial al creditelor, al investițiilor și al altor active, precum și al tranzacțiilor extrabilanțiere. Evaluarea calității activelor trebuie analizată și în funcție de gradul de provizionare al acestora. De asemenea, este necesar să se ia în calcul toate celelalte riscuri care pot afecta valorificarea activelor băncii, incluzând riscurile de exploatare, de piață, de reputație, strategie și altele. Capacitatea managementului este reflectată de măsura în care reușește să identifice, să urmărească și să controleze aceste riscuri.

Calitatea activelor băncii este evaluată (în mod nelimitativ) în funcție de următorii factori:

- * practici sănătoase de administrare a creditului și de identificare a riscurilor;
- * nivelul, distribuția, gravitatea și trendul activelor neperformante atât pentru tranzacțiile bilanțiere, cât și extrabilanțiere;
- * acoperirea provizioanelor și a altor rezerve;
- * riscul de credit rezultat din tranzacții extrabilanțiere cum ar fi scrisori de garanție, acreditive, linii de credit și altele;
- * varietatea și calitatea portofoliilor de credite și investiții;
- * gradul de concentrare a riscului;
- * acoperirea politicilor și practicilor de credit și investiții;
- * capacitatea managementului de administrare corespunzătoare a activelor, inclusiv identificarea și colectarea activelor problemă;
- * acoperirea controlului intern și a sistemelor informatice manageriale.

Definirea ratingurilor aferente calității activelor:

Rating 1 indică o calitate adecvată a activelor și practicilor de administrare a creditului. Deficiențele identificate sunt minore și expunerea la risc referitoare la protecția capitalului este modestă. Calitatea activelor în astfel de instituții presupune o supraveghere minimă.

Rating 2 indică o calitate satisfăcătoare a activelor și a practicilor de administrare a creditului. Nivelul și seriozitatea sistemului de clasificare și alte deficiențe justifică un nivel limitat al atenției supravegherii.

Rating 3 este atribuit în situația în care calitatea activelor și a practicilor de administrare a creditului este mai puțin decât satisfăcătoare. Trendul poate fi stabil sau indică deteriorarea calității activelor sau o creștere a expunerii

la risc. Nivelul și seriozitatea clasificării activelor impun o supraveghere atentă.

În general, se manifestă nevoia îmbunătățirii practicilor de administrare a creditului și a riscului.

Rating 4 este atribuit instituțiilor financiare cu o calitate a activelor și a practicilor de administrare a creditului deficitare. Nivelul riscului activelor problemă este controlat necorespunzător în mod semnificativ, expunând instituția la potențiale pierderi, care nu sunt controlate și care pot amenința viabilitatea acesteia.

Rating 5 indică o calitate critică a activelor sau a practicilor de administrare a creditului care pot constitui o amenințare iminentă pentru viabilitatea instituției.

D) MANAGEMENT (M)

Acest rating reflectă capacitatea consiliului de administrație și a managementului băncii de a identifica, cuantifica, monitoriza și controla riscurile activității și de a asigura, astfel, stabilitatea, siguranța și eficiența instituției, în concordanță cu legile și reglementările în vigoare.

Conducerea executivă este răspunzătoare pentru dezvoltarea și implementarea politicii, procedurilor și practicilor care transpun obiectivele consiliului de administrație și limitele de risc în standarde prudente de operare.

În funcție de natura și scopul activităților băncii, practicile manageriale au în vedere întreaga gamă de riscuri: riscul de credit, de lichiditate, de piață, operațional, de tranzacție, de reputație, de strategie, de conformitate, legal și alte riscuri. Soliditatea practicilor manageriale este demonstrată de: existența unui personal competent, a unor politici adecvate, a unui program de audit propriu și control intern corespunzător cu mărimea și complexitatea instituției, abilitatea în administrarea riscurilor, precum și de existența unui sistem informațional eficient.

Din punct de vedere al supravegherii, riscul reprezintă posibilitatea ca evenimente potențiale, previzibile sau neașteptate să aibă un impact negativ asupra capitalului sau veniturilor unei bănci.

Simpla existență a riscului nu trebuie să fie neapărat motiv de îngrijorare. Ceea ce examinatorii trebuie să decidă este dacă și în ce măsură riscurile asumate sunt bine administrate. În general, riscurile sunt considerate bine administrate când acestea pot fi înțelese, măsurate și controlate și când banca are capacitatea de a rezista impactului negativ al acestora. În cazul în care examinatorii stabilesc că riscurile asumate nu sunt bine cuantificate, această concluzie trebuie comunicată conducerii băncii în vederea luării de măsuri pentru limitarea sau eliminarea acestora. Măsurile care se impun în acest caz sunt reducerea expunerii, majorarea capitalului sau îmbunătățirea activității de administrare a riscului.

Definirea calificativelor acordate riscurilor aferente activității băncii (risc compus 1):

□ **risc mare** (corespunzător ratingurilor 4 și 5): apare în cazul în care poziția analizată are o pondere importantă în total activitate sau în total resurse sau are o pondere mai mare decât cea înregistrată în cadrul grupului de referință (peer group); de asemenea, poate fi determinată de un număr mare de tranzacții de un anumit tip sau de efectuarea de tranzacții cu grad mare de complexitate (peste cel normal). Ca urmare a factorilor enunțați, banca poate înregistra o pierdere importantă;

□ **risc moderat** (corespunzător ratingului 3): apare în cazul în care poziția analizată are o pondere moderată în total activitate sau în total resurse sau această pondere se apropie de cea înregistrată în cadrul grupului de referință; de asemenea, acest risc este propriu unui volum rezonabil de tranzacții de un anumit tip sau în cazul efectuării de tranzacții obișnuite. Ca urmare, deși din activitatea desfășurată poate rezulta pierdere, aceasta are un nivel rezonabil și poate fi acoperită în perioada următoare;

□ **risc scăzut** (corespunzător ratingurilor 1 și 2): apare în cazul în care, datorită volumului sau naturii poziției analizate, riscul producerii unei pierderi este scăzut chiar în cazul existenței unui control intern inefficient; de asemenea, este asociat cazului în care pierderea aferentă poziției analizate are un impact neglijabil asupra poziției financiare a băncii.

Definirea calificativelor acordate riscurilor aferente administrării băncii (risc compus 2):

➤ **administrare bună** (corespunzătoare ratingurilor 1 și 2): indică faptul că managementul băncii identifică și controlează toate tipurile de riscuri aferente activității desfășurate de bancă. Consiliul de administrație participă la administrarea riscurilor, se asigură de existența unei strategii sănătoase pentru activitatea băncii și a politicilor de aplicare a limitelor maxime de expunere și a plafoanelor de lucru pe care le aprobă, revizuieste și actualizează periodic în funcție de condițiile impuse de mediul de afaceri. La stabilirea politicilor și limitelor maxime de expunere, un rol definitiv îl au raportările generate de sistemul informatic în vederea monitorizării diferitelor tipuri de riscuri. De asemenea, procedurile de audit și de control intern sunt adecvate mărimii și activității băncii. În cazul existenței unor excepții de la politicile și procedurile aprobate (în număr redus) este puțin probabil ca acestea să determine o pierdere importantă;

➤ **administrare acceptabilă** (corespunzătoare ratingului 3): indică faptul că managementul băncii, eficient în mare măsură, are câteva lipsuri. De asemenea, indică capacitatea managementului de a face față expunerilor inerente (și ca urmare previzibile) care pot apărea în cursul normal al activității. Cu toate că banca înregistrează unele slăbiciuni în administrarea riscurilor, această situație este cunoscută și se fac eforturi pentru rezolvare. Supravegherea realizată de conducerea băncii, politicile și limitele de expunere stabilite, raportările și administrarea sistemului informatic sunt considerate adecvate pentru menținerea stabilității și sănătății băncii. Riscurile sunt controlate de conducere într-o manieră în care nu este necesară decât o supraveghere de rutină din partea autorității de supraveghere;

➤ **administrare proastă** (corespunzătoare ratingurilor 4 și 5): indică faptul că managementul are lipsuri serioase, necesitând, ca urmare, o supraveghere atentă din partea autorității de supraveghere. Indicii ale unui management defectuos sunt încălcarea propriilor proceduri și politici adoptate sau aprobarea, cu titlu de regulă, a excepțiilor de la acestea. Managementul realizat în aceste condiții poate afecta stabilitatea și sănătatea băncii, în cazul în care nu sunt luate măsuri de remediere.

Definirea calificativelor acordate riscului compus total aferent managementului:

- **risc compus scăzut** (rating 1 și 2): va fi asociat unei activități al cărei risc este scăzut. De asemenea, chiar și unei activități cu risc moderat îi poate fi asociat un risc compus scăzut, în cazul în care practicile de administrare a societății și controlul intern sunt eficiente, fiind în măsură să asigure diminuarea riscului activității.

Rating 1 atribuit managementului indică performanțe remarcabile ale acestuia și practici corespunzătoare de administrare a riscului în funcție de mărimea, complexitatea și profilul de risc al instituției. Riscurile semnificative sunt efectiv identificate, măsurate, monitorizate și controlate.

Rating 2 indică performanțe satisfăcătoare ale managementului și consiliului de administrație referitoare la mărimea, complexitatea și profilul de risc al instituției. Deficiențele minore care pot să apară nu influențează siguranța și viabilitatea instituției. În general, riscurile și problemele semnificative sunt efectiv identificate, măsurate, urmărite și controlate.

- **risc compus moderat** (rating 3): va fi asociat unei activități al cărei risc moderat este diminuat de practicile de administrare a societății. De asemenea, poate fi atribuit în cazul în care banca desfășoară activități cu grad scăzut de risc în condițiile în care practicile de administrare a societății înregistrează slăbiciuni majore. Pe de altă parte, poate fi propriu unei activități al cărei risc mare este diminuat de practicile eficiente de administrare a societății, astfel încât pierderile posibile ar avea un impact moderat asupra situației financiare a băncii;

Rating 3 acordat managementului indică performanțe ale acestuia sau practici de administrare a riscurilor mai puțin satisfăcătoare, care necesită îmbunătățiri.

Capacitatea factorilor de decizie poate fi insuficientă pentru tipul, mărimea sau condiția instituției. Problemele și riscurile semnificative pot fi inadecvat identificate, măsurate, monitorizate sau controlate.

- **risc compus ridicat** (rating 4 și 5): va fi asociat unei activități în care administrarea băncii nu reușește să reducă riscurile mari aferente diferitelor operațiuni efectuate. Ca urmare, banca poate înregistra o pierdere importantă care să afecteze grav situația financiară. De asemenea, acest risc se poate întâlni și în cazul în care activităților desfășurate li se asociază un

risc moderat, caz în care se constată că managementul băncii nu posedă o corectă înțelegere a riscurilor aferente mediului de afaceri și nu poate anticipa și răspunde schimbărilor suferite de acesta;

Rating 4 acordat managementului indică performanțe deficitare ale acestuia sau practici de administrare a riscurilor inadecvate.

Dimensiunea deficiențelor și a expunerii la risc este excesivă. Problemele și riscurile semnificative inadecvat identificate, măsurate, urmărite, controlate impun luarea unor măsuri urgente din partea factorilor de decizie.

Rating 5 indică deficiențe critice în activitatea managementului și consiliului de administrație sau carențe severe în administrarea riscurilor. Managementul și consiliul de administrație nu au demonstrat capacitatea de a corecta problemele și de a implementa practici corespunzătoare de administrare a riscurilor. Problemele și riscurile semnificative sunt identificate, măsurate, urmărite sau controlate inadecvat și continuă să amenințe viabilitatea instituției. Este necesară înlocuirea sau întărirea managementului și a consiliului de administrație.

Elementele aferente riscului administrării societății:

1) Supravegherea realizată de conducerea băncii

Capacitatea și performanțele managementului și consiliului de administrație sunt evaluate, în principal, pe baza următorilor factori:

- * gradul de implicare a factorilor de decizie în asigurarea condițiilor optime de desfășurare a activității băncii;
- * identificarea riscurilor majore inerente activităților desfășurate și depunerea tuturor diligențelor din partea conducerii pentru a fi în permanență informată în legătură cu aceste riscuri în condițiile modificărilor intervenite atât pe piețele financiare, cât și în activitatea instituției;
- * adecvarea politicii interne (normelor interne) privind activitatea de bază și riscurile pe care aceasta le incumbă, precum și conformanța acestora cu reglementările prudențiale;
- * revizuirea periodică a limitelor maxime de expunere în scopul asigurării conformității cu modificările strategiei instituției, a condițiilor pieței precum și cu introducerea unor noi produse;
- * familiarizarea conducerii cu sistemul de evidență și raportările utilizate pentru măsurarea și monitorizarea surselor principale de risc;
- * încadrarea în posturile de conducere a unui personal calificat și cu experiență în domeniul de activitate;

- * încadrarea unui număr suficient de personal care să asigure desfășurarea activității într-o manieră sănătoasă;
- * personalul angajat trebuie să satisfacă condițiile de integritate, să respecte valorile etice și să aibă competența cerută de realizarea unei administrări prudente a activității instituției;
- * supravegherea activității curente a angajaților;
- * identificarea tuturor riscurilor asociate noii activități sau noului produs, precum și asigurarea unei infrastructuri și practici de control intern adecvate înaintea introducerii unor noi produse sau activități;
- * reacția (receptivitatea) factorilor de decizie la recomandările auditorilor și autorităților de supraveghere;
- * profunzimea managementului și succesiunea acestuia;
- * măsura în care consiliul de administrație și managementul sunt afectate sau sensibile la influența dominantă sau concentrarea autorității.

2) Strategii, politici, proceduri și limite de expunere (norme interne de lucru)

În evaluarea strategiilor, politicilor, procedurilor și limitelor de expunere inspectorul trebuie să se asigure că:

- * politicile, procedurile și limitele de expunere asigură identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscurilor inerente tuturor tipurilor de activități (acordare de credite, operațiuni cu titluri, operațiuni cu devize etc.);
- * politicile, procedurile și limitele de expunere respectă strategia stabilită de conducerea băncii și sunt compatibile cu experiența conducerii și cu puterea financiară a instituției;
- * politicile stabilesc responsabilitățile și competențele fiecărui angajat;
- * politicile prevăd revizuirea noilor activități pentru a se asigura că infrastructura necesară identificării, monitorizării și controlului riscurilor aferente este disponibilă anterior implicării instituției în desfășurarea acestora.

3) Monitorizarea riscurilor și administrarea sistemului informatic

În evaluarea monitorizării riscurilor și administrării sistemului informatic, examinatorul trebuie să se asigure de existența următoarelor:

- * practicile de monitorizare a riscurilor precum și raportările elaborate în acest scop acoperă toată gama riscurilor;

- * sursele de informații și procedurile utilizate în evaluarea și monitorizarea riscurilor sunt adecvate, documentate și testate practic pentru a se asigura temeinicia acestora;
- * raportările sunt conforme cu activitățile desfășurate de instituție și sunt astfel structurate ca să asigure atât monitorizarea expunerilor și a conformității cu limitele și obiectivele stabilite, cât și, eventual, să permită efectuarea de comparații a rezultatelor obținute față de cele planificate;
- * raportările transmise conducerii sunt corecte, de actualitate și conțin suficiente informații pentru ca factorii de decizie să identifice orice tendințe nefavorabile și să evalueze nivelul de risc la care instituția trebuie să facă față.

4) Control intern adecvat

În evaluarea sistemului de control intern, examinatorul trebuie să se asigure de existența următoarelor:

- * controlul intern este adecvat tipului și nivelului de risc aferent activității instituției;
- * stabilirea clară a competențelor și a responsabilităților pentru monitorizarea respectării politicilor și procedurilor, precum și încadrarea în limite;
- * procedura de raportare acordă suficientă independență personalului implicat în activitatea de control și asigură separarea sarcinilor în cadrul instituției;
- * asigurarea conformității între structura organizatorică oficială și operațiunile desfășurate;
- * raportările financiare, operative, precum și cele prudențiale, sunt corecte, demne de încredere, de actualitate, permit detectarea excepțiilor care sunt investigate cu promptitudine;
- * existența procedurilor care să asigure conformitatea cu reglementările în vigoare;
- * auditul intern și celelalte practici de control asigură independența și obiectivitatea;
- * practicile de control sunt revizuite și testate periodic; procedurile și concluziile auditului sunt documentate; acțiunile întreprinse în vederea corectării slăbiciunilor sunt verificate și revizuite în mod obiectiv;
- * consiliul de administrație și celelalte comitete (pentru supravegherea administrării creditului, gestiunea activelor și pasivelor, de audit ș.a.) revizuiesc periodic eficiența practicilor utilizate.

E) PROFITABILITATE (P)

Calitatea și cantitatea veniturilor sunt evaluate în funcție de: capacitatea de a asigura adecvarea capitalului prin reinvestirea profitului; nivelul, trendul și stabilitatea veniturilor; sursele veniturilor; nivelul cheltuielilor de operare; vulnerabilitatea veniturilor la expunerile riscului de piață; adecvarea provizioanelor pentru pierderile la credite și alte rezerve; tranzacțiile cu titluri de valoare; efectele de taxare asupra veniturilor; procesele previzioniste și sistemele informaționale ale managementului.

În consecință, acest rating reflectă nu numai volumul și trendul veniturilor, dar și factorii care pot afecta susținerea sau calitatea veniturilor. Volumul, la fel ca și calitatea veniturilor, pot fi afectate de administrarea excesivă și inadecvată a riscului de credit, care poate conduce la alocări de provizioane suplimentare pentru pierderi din credite sau de nivelurile ridicate ale riscului pieței care pot expune nejustificat veniturile instituției la fluctuațiile ratei de dobândă.

De asemenea, calitatea veniturilor poate fi diminuată de o încredere nejustificată în câștiguri extraordinare. Veniturile viitoare pot fi afectate de incapacitatea de a prevedea și controla fondurile și cheltuielile de operare, strategii de afaceri executate defectuos sau prost consiliate, un slab management sau expunere necontrolată la alte riscuri.

Definirea ratingurilor aferente profitabilității:

Rating 1 indică venituri solide. Veniturile sunt mai mult decât suficiente să suporte costul operațiunilor, menținerea adecvării capitalului și alocarea unor niveluri corespunzătoare pentru constituirea de rezerve care să asigure o bună calitate a activelor, o creștere a acestora, precum și contracararea tuturor factorilor care afectează trendul veniturilor.

Rating 2 indică venituri satisfăcătoare. Veniturile sunt suficiente să suporte costul operațiunilor, menținerea adecvării capitalului și nivelurile de alocare (de rezerve) considerate necesare asigurării calității activelor, creșterea acestora și alți factori care afectează calitatea, cantitatea și trendul veniturilor. Veniturile care sunt relativ constante sau care au înregistrat un ușor declin, pot primi ratingul 2, dacă avem asigurarea că nivelul de venituri ale băncii este adecvat, în sensul factorilor de evaluare menționați mai sus.

Rating 3 indică venituri care cer să fie îmbunătățite. Veniturile nu pot să suporte în întregime costul operațiunilor și să asigure creșterea capitalului și nivelurile de alocare (de rezerve) în legătură cu condiția generală a instituției, creșterea și alți factori care afectează calitatea, cantitatea și trendul veniturilor.

Rating 4 indică venituri insuficiente. Veniturile sunt insuficiente să suporte costul operațiunilor și menținerea unui capital și a unor niveluri de alocare (de rezerve) corespunzătoare. Instituțiile astfel evaluate pot fi caracterizate prin fluctuații în câștigul net, dezvoltare și trenduri negative semnificative, pierderi intermitente sau o cădere reală a veniturilor în anii anteriori.

Rating 5 indică un volum al veniturilor mult deficitar. O instituție financiară cu rating 5 înregistrează pierderi care reprezintă o serioasă amenințare privind viabilitatea acesteia, prin eroziunea capitalului.

F) LICHIDITATE (L)

Lichiditatea și administrarea resurselor și plasamentelor sunt evaluate în funcție de trendul și stabilitatea depozitelor; gradul și trendul utilizărilor pe termen scurt, sursele volatile de fonduri, finanțarea activelor pe termen lung; accesul la piețele monetare și alte surse de finanțare; adecvarea surselor de lichiditate și abilitatea de a face față nevoilor de lichiditate; eficiența politicilor și practicilor de lichiditate, strategiile de administrare a fondurilor; sistemele informatice de administrare și planurile de finanțare; capacitatea managementului de a identifica, măsura, monitoriza și controla lichiditatea și nivelul de diversificare al surselor de finanțare.

În evaluarea adecvării poziției de lichiditate a unei instituții financiare, o atenție deosebită ar trebui acordată nivelului curent și viitor al surselor de lichiditate, comparativ cu nevoile de fonduri, precum și adecvării practicilor de administrare a fondurilor în funcție de mărimea, complexitatea și profilul de risc al instituției. În general, practicile de constituire a fondurilor ar trebui să confere certitudinea că instituția este capabilă să mențină un nivel al lichidității suficient pentru a face față în timp obligațiilor sale financiare și să răspundă nevoilor curente ale băncilor.

Practicile ar trebui să reflecte capacitatea instituției de a administra schimbările neplanificate cu privire la sursele de constituire a fondurilor, ca și reacția la modificările condițiilor pieței, care pot afecta posibilitatea unei lichidări rapide a activelor, cu pierderi minime.

În plus, practicile de constituire a fondurilor ar trebui să confere certitudinea că lichiditatea nu a fost menținută cu costuri înalte sau printr-o încredere excesivă în sursele de constituire a fondurilor care se dovedesc a nu fi utilizabile în timp, datorită stresului financiar sau schimbărilor adverse în condițiile pieței.

Definirea ratingurilor aferente lichidității:

Rating 1 indică niveluri de lichiditate puternice și practici de administrare a fondurilor bine dezvoltate. Instituția are acces sigur la suficiente surse pentru constituirea de fonduri în termeni favorabili pentru nevoile de lichidități prezente și anticipate.

Rating 2 indică niveluri de lichiditate și practici de administrare a fondurilor satisfăcătoare. Instituția are acces la surse suficiente de fonduri în termeni acceptabili pentru asigurarea nevoilor de lichiditate prezente și viitoare. O serie de deficiențe minore pot fi constatate în practicile de administrare a fondurilor.

Rating 3 indică niveluri de lichiditate sau practici de administrare a fondurilor care necesită îmbunătățiri. Instituțiile clasificate în acest rating nu au acces rapid la fonduri în termeni rezonabili sau pot înregistra deficiențe semnificative în perioadele de administrare a fondurilor.

Rating 4 indică niveluri de lichiditate deficitare sau practici inadecvate de administrare a fondurilor. Instituțiile clasificate în acest rating nu sunt capabile să obțină un volum suficient de fonduri în termeni rezonabili pentru asigurarea nevoii de lichiditate.

Rating 5 indică niveluri de lichiditate sau practici de administrare a fondurilor atât de deficitare încât viabilitatea instituției este grav amenințată. Instituțiile clasificate în această categorie necesită asistență financiară externă imediată pentru a asigura rambursarea obligațiilor la scadență sau alte nevoi de lichiditate.

Teste

1. Definiți noțiunile de *control prudential* și *control intern*.
2. Enumerați principalele cerințe prudenciale impuse băncilor din România.
3. Din ce sunt formate fondurile proprii?
4. Ce este capitalul propriu al unei instituții de credit, dar cel suplimentar?
5. Care sunt categoriile de clasificare a creditelor și plasamentelor în baza Regulamentului nr. 5/2002?
6. Definiți noțiunile: *serviciul datoriei*, *performanța financiară* și *inițierea procedurilor judiciare*.
7. Enumerați persoanele aflate în relații speciale cu banca.
8. Ce este solvabilitatea și cum se calculează?
9. Definiți *lichiditatea efectivă* și *lichiditatea necesară*.
10. Cum este supravegheat în România riscul valutar?
11. Faceți o scurtă prezentare a sistemului CAAMPL.
12. Definiți cele 5 tipuri de rating.

CALCULAREA FONDURILOR PROPRII

Numele băncii

Data raportării

Elemente luate în calcul	Nr. rând	Val. contab.	Coef.de ajust.	Val. ajust.
A	B	1	2	3
Capital social vărsat (sold cont 5012)	1		x	
Primele legate de capital (extras sold cont 511)	2		x	
Rezerve legale (sold cont 512)	3		x	
Rezerva gen.ptr.riscul de credit (sold cont 514)	4		x	
Sume înreg. în contul <i>Alte rezerve, Rezerve din influențe de curs valutar aferente aprecierii disponibil în valută reprezentând capital social în valută</i> , în conf. cu OGR nr. 252/1996 (sold cont 519, analitic distinct)	5		x	
Sume înreg. în contul <i>Alte rezerve</i> reprezentând prime legate de capital (sold cont 519, analitic distinct)	6		x	
Sume înreg. în contul <i>Alte rezerve</i> repartizate din profitul net (sold cont 519, analitic distinct), din care: - - -	7		x	

Elemente luate în calcul	Nr. rând	Val. contab.	Coef.de ajust.	Val. ajust.
A	B	1	2	3
Sume înreg. în contul <i>Alte rezerve</i> , analitic distinct <i>Rezerve din diferențe favorabile din reevaluarea patrimoniului</i> (sold cont 519, analitic distinct), din care: - - -	8		x	
Sumele înreg. în contul <i>Fondul imobilizărilor corporale</i> (sold cont 5281)	9		x	
Sumele înregistrate în contul <i>Alte fonduri</i> analitic <i>Fond pentru creșterea surselor proprii de finanțare</i> (sold cont 528, analitic distinct)	10		x	
Sumele legal înregistrate în contul <i>Alte fonduri</i> , altele decât cele incluse la rând 9 și 10 (sold cont 528, analitice distincte), din care: „ALTE rând 11” - - -	11		x	
Rezervele statutare (sold cont 513)	12		x	
Rezultatul reportat reprezentând profit nerepartizat (sold cr. cont 581)	13		x	
Rezultatul net al exercițiului financiar curent reprezentând profit (sold cr. cont 591)	14		x	
Elemente asimilate capitalului (sold cont 502)	15		x	
Total (rând 1 la 15)	16		x	

Elemente luate în calcul	Nr. rând	Val. contab.	Coef.de ajust.	Val. ajust.
A	B	1	2	3
Sumele înregistrate în contul <i>Acțiuni proprii</i> , reprezentând contravaloarea acțiunilor proprii răscumpărate în vederea reducerii capitalului social, în condițiile prevăzute de art. 53 lit. b din Legea nr.58/1998' (sold cont 30214)	17		x	
Cheltuieli de constituire (sold cont 4412)	18		x	
Amortizarea cheltuielilor de constituire (sold cont 46112)	19		x	
Valoarea neamortizată a cheltuielilor de constituire (rând 18 - rând 19)	20		x	
Fondul comercial (sold cont 4411 + extras sold cont 451)	21		x	
Amortizarea fondului comercial (sold cont 46111+ extras sold cont 4621)	22		x	
Provizioane pentru deprecierea fondului comercial (extras sold conturi: 49221, 49231)	23		x	
Valoarea netă a fondului comercial (rând 21 - rând 22 - rând 23)	24		x	
Dividende *)	25		x	
Participarea personalului la profit	26		x	
Cota de participare a managerului la profit	27		x	

*) Se va completa potrivit prevederilor art. 2 alin. 2 lit. d) din Normele B.N.R. nr. 7/1999, cu mențiunea că pentru data de 31 decembrie nu se vor înscrie sume în formularul de raportare refăcut și retransmis de bănci potrivit art. 7 din normele menționate

Elemente luate în calcul	Nr. rând	Val. contab.	Coef.de ajust.	Val. ajust.
A	B	1	2	3
Repartizări din profitul net la fonduri	28		x	
Cheltuieli de repartizat și cheltuieli înregistrate în avans (sold conturi: 374, 375)	29		x	
Rezultatul reportat reprezentând pierdere neacoperită (sold deb. cont 581)	30		x	
Rezultatul net al exercițiului curent reprezentând pierdere (sold deb. cont 591)	31		x	
Repartizarea profitului (sold cont 592)	32		x	
Dotări pentru unitățile proprii din străinătate (sold cont 421)	33		x	
Total elemente deductibile (rd. 17+rd. 20+ rd. 24 la 33)	34		x	
Total capital propriu (rd. 16 - rd. 34)	35		x	
Sumele înregistrate în contul <i>Alte rezerve</i> , altele decât cele incluse la rd. 5, 6, 7 și 8 (extras sold cont 519)	36		x	
Sumele înregistrate în conturile <i>Datorii subordonate la termen</i> și <i>Datorii subordonate pe durată nedeterminată</i> (extras sold conturi: 531, 532)	37		Maximum 50% of line 35	
Sumele înregistrate în contul <i>Subvenții pentru investiții</i> (sold cont 541)	38		x	
Sumele înregistrate în contul <i>Diferențe din reevaluare</i> (sold cr. cont 516, analitice distincte), din care: "rd. 39" -..... -..... -.....	39		x	

Elemente luate în calcul	Nr. rând	Val. contab.	Coef.de ajust.	Val. ajust.
A	B	1	2	3
Total capital suplimentar col. 1 + col. 1, rd. 36 la 39; col. 3 + col. 3, rd. 36 la 39 (în limita a max. 100% din col. 3, rd. 35)	40		Maximum 100% of line 35	
Sumele reprezentând părți în societățile comerciale legate, titluri de participare și titluri ale activității de portofoliu, deținute la bănci și societăți cu caracter financiar (sold conturi: 4111, 4112, 4121, 4122, 413 + - extras sold cont 414 - extras conturi: 418, 491)	41		x	
Sumele înregistrate în conturile <i>Credite subordonate la termen</i> și <i>Credite subordonate pe durată nedeterminată</i> , acordate altor bănci și societăți cu caracter financiar (extras sold conturi: 401, 402, 481, 482 - extras sold cont 499)	42		x	
Total elemente deductibile (rând 41 + rând 42)	43		x	
Total fonduri proprii (rând 35 + rând 40 - rând 43)	44		x	

SITUAȚIA expunerilor mari

Denumirea instituției de credit

Date de referințe

- mii lei -

Fonduri proprii (FP)	10% din fondurile proprii	20% din fondurile proprii	800% din fondurile proprii

Nr. crt.	“Un singur debitor”		Expunere brută			Expunere netă			% din fond. propr. col. 7 = col. 6 x 00/FP
	Cod	Den	din el. de act. Bil.	din elem. evid. în af. Bil.	Tot. col. 3 = col. 1 + col. 2	din elem. de activ bilan	din elem. evid. în af. bil.	Total col. 6 = col. 4 + col. 5	
A	B	C	1	2	3	4	5	6	7
		TOTAL							

Conducătorul băncii / casei centrale
(nume, prenume, semnătură)

Conducătorul compartimentului
financiar-contabil,
(nume, prenume, semnătură)

Întocmit de:
Nume,

STRUCTURA
grupurilor care reprezintă “un singur debitor”
față de care se înregistrează expuneri mari

Denumirea instituției de credit

Date de referință

Grup de persoane fizice și / sau juridice			Persoane fizice sau juridice componente ale grupului		
Nr crt.	Cod	Denumire	Nr. crt.	Cod	Denumire
0	1	2	3	4	5

Conducătorul băncii / casei centrale
 (nume, prenume, semnătură)

Conducătorul compartimentului
 financiar-contabil,
 (nume, prenume, semnătură)

Întocmit de:
 Nume,

SITUAȚIA

împrumuturilor nete acordate persoanelor aflate în relații speciale cu instituțiile de credit, personalului propriu, precum și familiilor acestora

Denumirea instituției de credit

Date de referință

- mii lei -

Fonduri proprii (FP)	5% din fondurile proprii	20% din fondurile proprii
----------------------	--------------------------	---------------------------

Nr crt.	Grup	Expunere brută			Expunere netă			Tot. col. 6 = col. 4 + col. 5
		din elem. de activ bilan.	din elem. evid. în afara bilan.	Total col. 3 = col. 1 + col. 2	din elem. de activ bilan.	din elem. evid. în afara bilan.	Total col. 6 = col. 4 + col. 5	
A	B	1	2	3	4	5	6	7
1.	Pers. aflate în relații spec., prev., după caz, la: - art.1', (4, lit. p), pct. 5-12; - art.1', (4, lit. q), pct. 1 și 5-10; - art.1', (4), lit. r), pct. 5-12,(2) lit. n) și 5-12							
2.	Pers. propr. și fam. lui							

Conducătorul băncii / casei centrale
(nume, prenume, semnătură)

Conducătorul compartimentului
financiar-contabil,
(nume, prenume, semnătură)

Întocmit de:
Nume,

III. Calcularea indicatorilor de solvabilitate

Total capital propriu (formularul <i>Calculul fondurilor proprii</i> , rd. 35, col. 3)	1
Total fonduri proprii (formularul <i>Calculul fondurilor proprii</i> , rd. 44, col. 3)	2
Total expunere netă din active bilanțiere (formularul <i>I</i> , rd. <i>TOTAL</i> , col. 13)	3
Total expunere din elemente în afara bilanțului (formularul <i>II</i> , rd. <i>TOTAL</i> , col. 13)	4
INDICATOR DE SOLVABILITATE (minimum 8%)	5
rd. 5 = rd. 1 * 100 / (rd. 3 + rd. 4)	
INDICATOR DE LICHIDITATE (minimum 12%)	6
rd. 6 = rd. 2 * 100 / (rd. 3 + rd. 4)	

Conducătorul băncii / casei centrale
(nume, prenume, semnătură)

Conducătorul compartimentului
financiar-contabil,
(nume, prenume, semnătură)

Întocmit de:
Nume,